

Vergaderjaar 2023–2024

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 256

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2023

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering van veiligheidsonderzoeken door de gezamenlijke Unit Veiligheidsonderzoeken (UVO) van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). In de jaarverslagen van de diensten wordt het percentage besluiten omtrent het afgeven van een verklaring van geen bezwaar (VGB) weergegeven dat in het desbetreffende jaar binnen de wettelijke termijn door de verantwoordelijke Ministers is genomen.¹ Daarvoor wordt sinds 2012 de norm gehanteerd dat dit moet gelden voor ten minste negentig procent van alle besluiten in alle categorieën gezamenlijk. In tegenstelling tot voorgaande jaren zal deze norm dit jaar niet worden gehaald.

In deze brief informeren wij u hierover. Tevens gaan we in deze brief nader in op welke maatregelen zijn en worden getroffen om in de loop van 2024 weer aan de norm te voldoen.

Doorlooptijden

In de periode januari tot en met november 2023 heeft de UVO in totaal in 80.501 veiligheidsonderzoeken een beslissing genomen.² Daarvan heeft de UVO (inclusief mandaathouder) in 86,3 procent van de gevallen binnen de wettelijke termijn van acht weken een besluit genomen over het afgeven van een VGB. Daarmee wordt de norm dit jaar niet gehaald. Voor de Defensie-gerelateerde veiligheidsonderzoeken geldt dat in 69,6 procent van de gevallen binnen acht weken een besluit is genomen. Voor de onderzoeken die worden uitgevoerd door of onder mandaat van de AIVD ligt dit percentage op 92,1 procent. Een gedeelte van de onderzoeken voor de burgerluchtvaart wordt onder mandaat van de AIVD uitgevoerd door

¹ De wettelijke termijn van acht weken (56 dagen) volgt uit artikel 6, eerste lid, van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo).

² Over heel 2022 waren dit 71.343 onderzoeken; over heel 2021 51.354 onderzoeken.

de Koninklijke Marechaussee. Als deze onderzoeken buiten beschouwing worden gelaten, ligt het percentage voor de AIVD op 74,1 procent.

De langere doorlooptijden worden veroorzaakt door een combinatie van factoren. De sterk toegenomen vraag naar veiligheidsonderzoeken overstijgt de prognoses die de diensten in overleg met de inzenders opstellen. Het aantal aanvragen voor veiligheidsonderzoeken is circa dertig procent hoger dan voorzien. Deze groei is vooral te verklaren door de hogere instroom van personeel met name in de burgerluchtvaart en bij Defensie, en de algehele groei van het aantal vertrouwensfuncties. Daarnaast is de complexiteit van het veiligheidsonderzoek toegenomen, mede als gevolg van het buitenlandbeleid dat in 2021 is ingevoerd (Beleidsregel veiligheidsonderzoeken 2021) dat in circa tien procent van de onderzoeken een rol speelt.³

Maatregelen

Het uitgangspunt voor de UVO is dat zorgvuldigheid leidend is bij het uitvoeren van alle veiligheidsonderzoeken. Om de werkvoorraden en doorlooptijden terug te dringen heeft de UVO inmiddels verschillende maatregelen getroffen. Het streven is om in de loop van 2024 weer te voldoen aan de norm. Zo zetten de diensten bijvoorbeeld doorlopend in op het vergroten van de personele capaciteit door werving en behoud van personeel bij de UVO. Er wordt al langer bovenformatief geworven. Ook wordt een beroep gedaan op de inzenders van veiligheidsonderzoeken om de diensten te helpen de vraag beter af te stemmen op de beschikbare capaciteit, bijvoorbeeld door het aanleveren van goede prognoses en het beter spreiden van inzendingen.

Daarnaast werken de diensten aan maatregelen voor de (middel)lange termijn die noodzakelijk zijn om structureel en adequaat te kunnen reageren op de toenemende vraag naar veiligheidsonderzoeken. Hiertoe hebben de diensten onder meer het Programma Modernisering Veiligheidsonderzoeken ingericht. De kern van het programma is automatisering waar mogelijk en verdere uniformering van de processen van de AIVD en MIVD waarbij maatwerk en zorgvuldigheid blijven gewaarborgd.

Ten slotte werken we aan de wijziging van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo). Deze wijziging draagt bij aan een toekomstbestendig veiligheidsonderzoek, bijvoorbeeld door het invoeren van een register voor vertrouwensfunctionarissen en van een locatiegebonden VGB voor de burgerluchtvaart en de vracht- en toeleveringsketen. Het wetsvoorstel ondersteunt de diensten bij het voldoen aan hun wettelijke verplichtingen met betrekking tot de doorlooptijden van veiligheidsonderzoeken. Op dit moment verwerken we het advies van de Raad van State. We streven ernaar het wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2024 aan uw Kamer aan te bieden.⁴

Uiteraard wordt uw Kamer op de hoogte gehouden via de reguliere rapportages.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.M. de Jonge

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren

³ Beleidsregel veiligheidsonderzoeken 2021, Stcrt. nr. 2020, 59664.

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 36 200 VII, nr. 181.